

19.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**19 Haziran 2023
Pazartesi**

19.06.2023

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

19 Haziran 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Amasya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Maltepe Üniversitesi Yaz Öğretimi Yönetmeliği

Bartın'da 90 köyde şap karantinası

Bartın merkez ve 2 ilçede görülen şap hastalığı nedeniyle 90 köye geçici olarak hayvan giriş ve çıkışı ile hayvan satışı yasaklandı.

Şap hastalığına rastlanması üzerine Bartın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, merkez ilçe ile Ulus ve Amasra ilçelerine bağlı 90 köyde karantina uygulaması başlattı.

Ekipler bölgede tedbir alırken, söz konusu köylerde hayvan alım ve satımını ile hayvan giriş ve çıkışlarına izin verilmiyor.

Abdipaşa ve Akçamescit hayvan pazarları da tedbirler kapsamında geçici olarak kapatıldı.

İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, bölgede idari ve fenni tedbirlerin alınarak aşılama çalışmalarına başladığı, tedbirlere uymayanlar hakkında 46 bin 159 lira idari para cezası uygulanacağını bildirdi.

TMO'dan günlük hububat alım kapasitesini artırma kararı

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürü Ahmet Güldal, "Mardin'de alım yerlerimizin ve depolarımızın kapasitesini birkaç kat artırıyoruz." dedi.

Mardin'in Kızıltepe ilçesindeki Hububat Ticaret Merkezi'nde çiftçilerle bir araya gelen Güldal, burada yaptığı konuşmada, Mardin'in ülke için önemli bir tarım bölgesi olduğunu belirterek, burada olmaktan duyduğu memnuiyeti dile getirdi.

Türkiye'de şubat ayına kadar kuraklık riskinden dolayı endişe duyduklarını, ancak mart ve nisan ayında gelen yağışların verimi olumlu yönde etkilediğini kaydeden Güldal, bereketli bir üretim yılı yaşandığını ifade etti.

Türkiye'nin bu noktada kendine yeten bir ülke olduğunun altını çizen Güldal, bu yönde çalışma ve desteklerin yürütüldüğünü aktardı.

Hububat alımlarının başladığına dikkati Çeken Güldal, şunları kaydetti:

"Cumhurbaşkanı'mızın talimatıyla hububat fiyatları açıklandı. 8 bin 250 lira ekmeklik buğday, 7 bin lira arpa, 9 bin lira makarnalık buğday olarak kamuoyuna açıklanmıştı. zerine 1000 lira da hububat destekleme primi verildi. Bu önemli bir gelişmedir. Tarımda elverişliliğin, çiftçinin refahının sürdürülebilmesi için bu tür destekler yapılmaktadır. Yani buğdaya ve arpaya pozitif bir yaklaşım gösteriyoruz."

19.06.2023

Güldal, TMO olarak geçen yıl çok yüksek bir ürün miktarını alarak depolara koyduklarını, bu zamana kadar piyasada çeşitli uygulamalar yaparak piyasayı yönettiklerini anlattı.

Geçen yıl ülke genelinde yaklaşık 20 milyon ton rekoltenin önemli bir kısmını TMO olarak stoklara çektiklerini söyleyen Güldal, şunları dile getirdi:

"2022 yılının üretiminden 2023 yılı hasat dönemine kadar olan süreçte de piyasa istikrarlı, dengeli ve verimli bir şekilde yönetildi. Bu yıl hasat dönemi başlarken de alım fiyatları belirlenirken de aynı anlayışı, gayreti ve titizliği gösterdik. Üretim maliyetlerine, piyasa fiyatlarına, üreticinin beklentilerine ve hububat üretiminin devamlılığına katkı sağlayacak bir fiyatı hazırlamış olduk. TMO'nun fiyatları piyasa referans fiyatlarıdır. Devletin belirlediği fiyatlar esas alınmalıdır. Onun altındaki fiyatları kabul etmiyoruz. Üreticinin hakkı budur ve en az bunu alması gerekmektedir. Dolayısıyla TMO olarak devletin açıklamış olduğu fiyattan alım yapmaya başladık. Mardin'de 9 Haziran'dan itibaren mahsul alımları başladı. Randevu konusunda yoğun bir talep var. Bu talebin de karışlanması gerekiyor. Mardin'de alım yerlerimizin ve depolarımızın kapasitesini birkaç kat artırıyoruz. Alım yerlerindeki miktarlarımız şu anda 1200-1300 ton civarındadır. Önce 3 bin 700 tona, ondan sonra 4 bin tonlara ve daha üzerlerine günlük alım kapasitemizi çıkaracağız. Hazırlıklarımızı yaptık, randevularımızı açtık. Süreci de yakından takip edeceğiz."

Güldal, başka bölgelerde de aynı şekilde taleplerin olduğunu ve bu tedbirleri orada da almaya devam ettiklerini vurguladı.

Kendilerine arz edilen son ürün alınana kadar alımların yapılacağını altını çizen Güldal, TMO çalışanlarının 9 günlük Kurban Bayramı tatilinde sadece 3 gün tatil yapacağını ve diğer günlerde alımların süreceğini sözlerine ekledi.

Son 5 yılın en iyi ve kaliteli hasadı

Türkiye Makarna Sanayicileri Derneği Başkanı Aykut Göymen de buğday hasadının başladığını, son 5 yılın en iyi ve kaliteli hasadının yapıldığı bilgisini aldıklarını söyledi.

Bundan ciddi anlamda mutluluk duyduklarını aktaran Göymen, şunları aktardı:

"Açıklanan fiyat ve desteklemeler, çiftçinin ellerine geçmesi hususunda çok ince ve hassas davranıyoruz. Bizim için en önemli olan, çiftçinin ürününü Toprak Mahsulleri Ofisinin belirlediği fiyatın altında satmayarak her yıl ürün devamlılığının artmasını istiyoruz. Bizim için çiftçinin gerçekten para kazanması, sürekliliği, kalitesi ve toprağına iyi bakması en önemi husustur. Hepimizin ekmek teknesi tarlalardır. Bizler verimli toprağına sahip olduğumuzdan ihracatımızı da kendi mahsulümüzle yapmak istiyoruz. İthalat yapmadan yapmak istiyoruz. Bu yönde de çalışmalar devam ediyor."

Kızıltepe Hububat Ticaret Merkezi ve Zahiracılar Derneği Başkanı Mehmet Şerif Öter de merkez ve üretim hakkında bilgi vererek çiftçilerin taleplerini ilettili.

Un faize bağlandı, ekmeğe zam yolda

Yeni ekonomi yönetiminin nasıl bir yol izleyeceği henüz bilinmiyor ancak un regülasyonları dahi politika faizine bağlanmış durumda. Merkez Bankası'nın faiz kararının ardından ekmeğin 10 liraya çıkabileceğini belirtiyor.

Buğday hasadı sürüyor ancak üretici maliyetinin altında satışa zorlanıyor. Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO), maliyeti 8 lirayı geçen buğdayda prim dâhil 9 lira 25 kuruş olarak taban fiyatı açıklamıştı. Ancak TMO'nun açıkladığı taban fiyatı piyasada tavan fiyat görevini görüyor.

Bu yıl yaklaşık 8 milyon hektar alana buğday ekildi, 20 milyon ton civarında rekor bekleniyor. Ülke genelinde hasadın henüz yüzde 15'i gerçekleştirildi.

Yüzde 85 oranında hasat yapamayan buğday üreticisi buğdayını nereye satacağını düşünüyor. Zira TMO depolarının ithal buğday ile dolu olduğu bu nedenle de üreticiye randevu vermediği iddia ediliyor. Öte yandan fırıncılara devlet tarafından verilen tahsisli un desteğinin de kesildi. Üretici tarladaki ürünü için kara kara düşünürken tüketicileri ekmek zammı bekliyor.

Regülasyon politikasının da Merkez Bankası'nın politika faizine endekslendiğini belirten Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Murat Kapıkıran, regülasyonların bütçeye yük getirdiğini söyleyerek, kaldırılmak zorunda olduğunu kaydetti. Kapıkıran, "Çuval fiyatları 600-700 liranın üzerine çıktı. Bunun bin TL'yi

bulması bekleniyor. Muhtemelen yeni faiz kararı açıklandıktan sonra ekmek fiyatları da 10 liraya doğru yönelecektir” dedi.

Tüccarların TMO'nun açıkladığı alım fiyatını 'tavan fiyat' olarak kabul ettiklerini söyleyen Kapıkıran, şöyle konuştu: “TMO'nun açıkladığı fiyat, kendi alım yapacağı fiyattır. TMO'nun alım yaptığı buğday miktarı üretilen buğdayın yalnızca yüzde 30'una denk geliyor. Elde kalan kısım TMO'nun taban diye açıkladığı fiyatı tavan olarak kabul eden tüccar tarafından toplanıyor. Böylece çiftçi büyük bir mağduriyete uğramış oluyor. Aslında kalan kısmı elde tutun demek çözüm değil. Çiftçinin yeniden tarım yapmak için girdileri, kaynağı yaratacağı gelir bu buğdayı satmasından elde ediliyor. Çiftçi zaten üretimi için gerekli olan finansmanı borçlanarak yapıyor. Borçları ödemesi için ürünü bekletme şansı yok.”

Buğdayda uluslararası fiyatların da artma ihtimalinin yüksek olduğunu belirten Kapıkıran, “Rusya ve Ukrayna arasındaki siyasi gelişmelere nedeniyle tahıl koridorunda problemler olacağını ön görüyorum. Bu nedenle ithalat pahalılaşabilir. İthalat yerine çiftçiye destek sağlansa buğday üretiminin arz yeterliliği sağlanacak miktarlara çıkarılabilir. Ama maalesef bunun yerine yine ithalat düşünülüyor” ifadelerini kullandı.

Tarım Bakanı Yumaklı'ya çiftçilerden 22 maddelik rapor

İrfan DONAT

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'nın görevi devralırken yaptığı ilk açıklamada tarımda **yapısal reform** gerekliliğine vurgu yapması sektör paydaşları tarafından da olumlu karşılanmış gözüküyor.

Kabine toplantıları, **Ekonomi Koordinasyon Kurulu** toplantıları derken gündem yoğun...

Yapısal dönüşüme ilişkin beklentiler yüksek...

Zira, kronik sorunlar çözülmek için sırada bekliyor.

Tarım sektörü temsilcileri tarafından o sorunların dile getirildiği, önerilerin paylaşıldığı ve beklentilerin ifade edildiği pek çok **rapor ve bilgi notunun** Bakan Yumaklı'nın masasında birikmeye başladığını tahmin etmek güç değil.

İşte onlardan bir tanesi de çiftçilere ait...

Adana Çiftçiler Birliği, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'ya **22 maddeden oluşan bir rapor** gönderdi.

Başkan Mutlu Doğru ve ekibi tarafından hazırlanan raporda, üreticilerden alınan bilgiler doğrultusunda kısa ve uzun vadede tarımsal bazı sorunlara köklü çözümler için öneriler yer alıyor.

22 maddelik raporda öne çıkan notlar şöyle:

- 1-** Teknolojinin daha yaygın kullanımı ve verimliliğin artması için toplulaştırmaya hız verilmeli ve işletme başına düşen 56 dekarlık ortalama arazi miktarı artırılmalıdır.
- 2-** Ekilmeyen ve dikilmeyen arazilerin tespiti ve bölgesine uygun ürünlerle tarıma kazandırılması için ilçeler bazında çalışma yapılmalıdır.
- 3-** Küresel ısınma ve kuraklık risklerinin gündemde olduğu yüzüncü yılımızda, tarımsal sulamada basınçlı sistemlerin kullanılarak verim artışı ve enerji tasarrufu için tüm açık kanal sulama sistemlerinin, yeraltı kapalı basınçlı sulama sistemine dönüştürülmesi gerekmektedir.
- 4-** Çin Halk Cumhuriyeti gibi nüfusça yoğun ve tarım ürünü ithalatına ihtiyacı olan ülkelerle tarımsal ürün ticaret sözleşme mevzuatı tamamlanmalı ve tarımsal ürün ihracatı pazar yelpazemiz genişletilmelidir.
- 5-** Tarımsal Destekleme Kararnamesi sadeleştirilerek, verimlilik, su durumu, stratejik önem ve ülke ihtiyaçları gözetilerek destekler ekimi teşvik ederek yönlendirecek şekilde erken açıklanıp, yeni ürün ekimi öncesinde ödemeleri tamamlanmalıdır.
- 6-** GES yatırımları tarım sektöründe daha fazla desteklenerek, GES yatırımı yapan çiftçilere kullandıkları şebeke elektriğinden indirim yapılmalı, elektrik faturalarının hasat zamanı, Ziraat Bankası tarafından sağlanan sıfır faizli krediyle ödenmesi desteği devam etmelidir.
- 7-** Tarımsal araştırmalar yapan Bakanlığımıza bağlı enstitüler, özel sektörün yatırım yapmadığı buğday, çeltik, susam, arpa gibi hibrit olmayan çeşitlere daha fazla yönelerek bu kurumlara Ar-Ge için gerekli bütçeler sağlanmalı ve sonuçları alınmayan projeler soruşturulmalıdır.
- 8-** Tarımsal eğitimin yayılması ve ara eleman yetiştirilmesi için Tarım ve Hayvancılık Meslek Liseleri ve Yüksekokullarının açılması yaygınlaştırılmalıdır.
- 9-** Çiftçilerimize kendi arazilerinde sadece kendi ürünlerini; işlemek, katma değer yaratmak ve depolayabilmek için yapacakları yatırımlara müsaade edilmelidir. Çiftçimizin tarım alet ve ekipmanları ile girdilerini muhafaza etmek amacıyla da tapu

miktarının yüzde 1'ini aşmamak şartıyla bina ve depo yapma hakkı mevzuatta olduğu şekliyle uygulanmalı ve yapı ruhsatı verilmelidir.

10- Tarım işletmelerinin kendi içinde toplulaştırma yapması anlamına gelen hisseli tarla ve bahçe ile yan parsel alımı gibi arazi alımlarına verilen sübvansiyonlu kredilerin limitleri güncellenerek artırılmalı ve kullanımını teşvik edilmelidir.

11- Tarımda verimliliğin artması ile doğru orantılı olan teknoloji kullanımını amaçlı krediler ile yatırım kredilerinde limit ve teşviğin artması gerekmektedir.

12- Öngörülebilirlik, doğru planlama ve teşviklerin doğru alanlara gitmesi için, uydu yardımı ve tarım ilçe teşkilatlarının yerinde sayımı ile tarım ve hayvancılığımızın envanteri çıkartılmalı ve her yıl güncellenmelidir.

13- Birikmiş sermayeden yoksun bir sektör olan tarım ve hayvancılıkta, sübvansiyonlu kredi üst limitlerinin girdi maliyetlerindeki artışa paralel artırılması, her yatırım ve işletme konusunun üst limitlerinin ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

14- Tarımın gerçek temsilcisi Ziraat Odalarının seçim sisteminin değişerek ÇKS kaydı olan her çiftçiye bağlı olduğu odada oy kullanma hakkı tanınmalı ve çiftçi kesimi kamuoyunda daha güçlü temsil edilmelidir.

15- Ürün bazında kurulan Üretici Birlikleri ve ürün konseyleri, mevcut finansal yapılarıyla sektöre katkı sağlayamadığı için, yeniden yapılandırılmalıdır.

16- Tarım Kredi Kooperatifleri özellikle küçük çiftçi için çok önemlidir. Ancak yönetim şekli, yapılanması ve işletme alışkanlıkları revize edilerek yüzüncü yılımıza yakışır ve serbest piyasayla rekabet edebilen ve daha ucuza girdi temin eden bir kurum haline dönüşmelidir.

17- Sulama birlikleri yeniden masaya yatırılarak eksiklerini giderip, yeni tüzük ve kurullarla yeniden hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Daha sıkı denetlemeler sonucu yanlış yapan ve müflis duruma düşen birlikler ise şu andaki sistemde olduğu gibi atama ile yönetilmelidir.

18- Havza bazlı üretim, planlı üretim gibi konular; ihtiyaç, stratejik önem, su durumu ihracat olanağı gibi konular ışığında yeniden değerlendirilmeli ve sulanabilen ovalarda pilot bölgeler seçilerek denenmelidir.

19- Tarımsal mücadele ilaçlarının kontrol, uygulama ve özellikle ruhsatlandırma aşamalarının ziraat mühendisleri odaları, uygulamaya yön veren danışman ziraat mühendisleri ve ihracat temsilcilerince ortak paydada idaresini tesis etmek gerekir.

19.06.2023

Zira, zararlılarla mücadelede başarısız olmak da, ürünlerde kalıntı çıkması da ekonomik kayıplara sebebiyet vermekte ve büyük ekonomik kayıplara sebep olmaktadır.

20- Son yıllarda artan tarım ürünleri ile tarımsal alet ve ekipman hırsızlığına yönelik adli mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılarak, cezalar caydırıcı hale getirilmeli ve kırsal alanda da mahalle bekçisi benzeri güvenlik önlemleri alınmalıdır.

21- Zirai mücadelede kalıntı problemi ve bu konudaki duyarlılık her geçen gün artmaktadır. Tarımda kalıntısız üretim için biyolojik mücadelenin yaygınlaşması, gerekli böcek üretiminin arttırılması ve daha fazla desteklenmesi gerekir.

22- Tarım ve hayvancılık istihdam yoğun bir sektördür. Ancak son yıllarda sektörde çalışacak sürekli işçi bulma sorunu yaşanmaktadır. Tarım sektöründe çalışacak vasıflı-vasıfsız personel temini konusunda İş ve İşçi Bulma Kurumlarınca tarıma yönelik başvurular alınarak Ziraat Odaları ve tarımla ilgili kurumlara duyurulmalıdır.

Şimdi, bu raporda sadece tarımın genel problemleri ve bitkisel üretime yönelik görüşler olduğu için hayvancılıkla ilgili tespitlerin neden yer almadığını merak edebilirsiniz.

Hemen cevabını verelim.

Mutlu Doğru ve ekibi, Tarım ve Orman Bakanlığına **hayvancılık** ile ilgili ayrı bir rapor göndereceklerini söyledi.

Zamanı gelince onu da sizlerle paylaşırız.

Gıda fiyatlarına dev zam geliyor!

Döviz kurundaki yükseliş, tarım ve gıda sektöründe yeni bir zam dalgasını beraberinde getiriyor.

Yapılan hesaplamalara göre, dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması 10 bin TL'yi aştı.

Döviz kuru, girdi maliyetleri ve akaryakıt fiyatlarındaki artışlar, vatandaşın sofrasına yansıyor. Türkiye Ziraatçılar Derneği (TZD) Genel Başkanı Hüseyin Demirtaş, "Kurun nerede duracağını bilmediğimiz için fiyatlara yansımaları ne kadar olur şu anda öngöremiyoruz" şeklinde konuştu.

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Remzi Suiçmez ise "Dövizdeki artış yeni başladı. Mazot, gübre, ilaç, tohum, yem gibi girdilerin fiyatları artıyor. Bu durum tabii ki ürün fiyatlarını yükseltecek" dedi.

Demirtaş, konuyla ilgili şu değerlendirmelerde bulundu:

"Soyayı ve yağlı tohumları ithal ediyoruz. Bunları ithal etmezsek karma yem üretemeyiz. Saman ve otu dışarıdan alıyoruz. Yılda 50 milyon ton ot ihtiyacı var, bunun 25 milyon tonu ithal ediliyor. Mazot ithal ediliyor. Pamuk ve ayçiçeğinin yarısı ithal ediliyor. Yaş çaya yüzde 64 zam yapılırken, buğdayda açıklanan taban fiyat kabul edilemez düzeyde."

19.06.2023

"ÇİFTÇİ GELECEK YILLARDA BUĞDAY EKİMİNDEN VAZGEÇEBİLİR"

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Remzi Suiçmez de "Dövizdeki artış yeni başladı. Mazot, gübre, ilaç, tohum, yem gibi girdilerin fiyatları artıyor. Bu durum tabii ki ürün fiyatlarını yükseltecek. Buğdayda açıklanan taban fiyat çok düşük, bu nedenle üretimi bırakan çiftçi sayısı artabilir. Şu anda Tarım Kredi Kooperatifleri'nin deposunda ne kadar stok olduğunu ve bu yıl ne kadar ürün alınacağını bilmiyoruz. Çiftçiler şu anda Tarım Kredi Kooperatifleri'nden randevu alamıyor. Geçen yıl açıklanan buğday taban fiyatı, enflasyona göre hesaplandığında primle birlikte 11 liranın üzerinde olacaktı. Çiftçiler bu yıl fazla miktarda buğday ekmişti. Ancak maliyetleri karşılayamazlarsa gelecek yıllarda yeniden buğday ekiminden vazgeçebilirler" şeklinde konuştu.

Faizde minimum artış beklentisi 1150 baz puan!

2021 Mart'tan bu yana artışın yaşanmadığı politika faizi için perşembe günü kararını açıklayacak Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısından beklentiler büyük. Ekonomistlerin hepsi bir artış öngörüyor ancak EKONOMİ Gazetesi ile tahminlerini paylaşan uzmanların öngörülerini yüzde 20-25 seviyesine işaret ediyor.

Şebnem TURHAN

Yeni ekonomi yönetimiyle birlikte haziran ayı Merkez Bankası Para Politikası Kurulu Türkiye piyasalarının en önemli gündem maddesi haline geldi. Bu hafta perşembe günü yeni başkanı Hafize Gaye Erkan başkanlığında toplanan Para Politikası Kurulu faiz kararını açıklayacak. **EKONOMİ Gazetesi** ile tahminlerini paylaşan ekonomistlerin beklentileri yüzde 15 ile yüzde 35 arasında değişiyor. Politika faizi yüzde 40 seviyesindeki enflasyona rağmen yüzde 8,5 seviyesinde bulunuyor. Tahminlere göre en düşük artış beklentisi 650 baz puan, en yüksek artış beklentisi ise 2650 baz puan seviyesinde. 17 ekonomistin EKONOMİ Gazetesi'ne verdiği tahminlerin medyanı yüzde 20-25 seviyesi olarak belirlendi. Yani en az 1150 baz puanlık artış ekonomistlerin öngörülerini dahilinde.

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, son yıllarda hem bağımsızlık tartışmaları hem düşük faiz politikası hem de yetkili ağızlardan gelen 'faiz önemini yitirdi' açıklamaları nedeniyle piyasanın çok da yüksek beklentilerinin olmadığı toplantılar haline gelmişti. PPK metinleri ise birkaç kelime değişikliği ile yayınlanırken Merkez Bankası para politikasına ilişkin sinyal alamayan piyasa oyuncularına karşılık TL varlıklarının da PPK

kararlarına bir tepkisi de yaşanmıyordu. Ne dolar/TL, ne Borsa İstanbul ne de Euro/TL politika faizi açıklamaları sonrasında hareket göstermiyordu.

En son artış Mart 2021'de yapıldı

Merkez Bankası politika faizinde en son artış Naci Ağbal'ın başkanlığının son döneminde Mart 2021'de yapılmıştı. Mart toplantısında Ağbal başkanlığındaki Para Politikası Kurulu 2 puan artış gerçekleştirmiş ve politika faizini yüzde 17'den yüzde 19'a yükseltmişti. Bu artış Ağbal'ın başkanlığının da sonunu getirmişti. 19 Mart 2021'de başkan olan Şahap Kavcıoğlu döneminde ise politika faizi hiç artırılmadı. 26 ay boyunca politika faizinde indirimler gerçekleştirilirken en son indirim ise Şubat 2023'te 50 baz puan olarak gerçekleştirildi. Mart 2021'ten bu yana ise politika faizinde 1050 baz puanlık faiz indirimi yapıldı.

Bu görüntü yeni ekonomi yönetimiyle birlikte değişti. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in devir teslim töreninde rasyonel politikalara döneceğini söylemesi, Merkez Bankası Başkanlığı'na Hafize Gaye Erkan'ın atanması ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da Şimşek ile Erkan'ın politikalarını kabullendiğini ifade etmesi Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısı beklentilerinin en üst seviyeye çıkmasına neden oldu.

Politika faizi kaça çıkarılabilir? (%)

Fatih Özatay	35
Soner Kuru	35
Haluk Bürümcekçi	25
Seltem İyigün	25
Serkan Gönençler	25
Özlem Derici Şengül	25
Seda Yalçınkaya Özer	25
Burcu Aydın Özüdoğru	25
Orkun Gödek	20
Enver Erkan	20
Tuncay Turşucu	20
Reuters	20
Foreks	20
AA Finans	19,25
Erhan Aslanoğlu	18
İnanç Sözer	17
Atılım Murat	15
Mert Yılmaz	15
Altuğ Özaslan	15
Serdar Pazı	15

Tek seferde yapılacaksa yüzde 35

Perşembe günü bu kritik toplantı gerçekleştirilecek. Kurumların anketlerinde beklenti yüzde 19,5-yüzde 20 seviyesinde değişiyor. EKONOMİ Gazetesi olarak ekonomistlerin tahminlerini sorduğumuz. En yüksek tahmin verenler arasında bulunan eski **TCMB Başkanı Yardımcısı ve Para Politikası Kurulu üyesi Fatih Özatay**, faiz artışı tek seferde yapılacaksa yüzde 35'e çıkarılması gerektiğini, üç seferde yapılacak ise de bu toplantıda yüzde 25'e yükseltilerek arkasının geleceğinin vurgulanması gerektiğine işaret etti.

Yüklü bir faiz artışı öngörmüyorum

ODTÜ Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Atılım Murat ise perşembe günkü PPK'da politika faizinin yüzde 15'e çıkarılmasını beklediğini söyledi. Murat, faizde yüklü bir artırım öngörmediğini bir anda yükseltilmesinin yüklü faturası olabileceğine işaret ederek bankaların yanı sıra yüklü faiz artışının şirketlerin maliyetini de zorlayacağını vurguladı. Politika faizinin yüzde 15'e çıkarılmasını ve sözlü yönlendirme yapılmasını beklediğini dile getiren Murat, gelecek yıl yerel seçimlerin olacağını hatırlatarak bu döneme kadar ekonomi politikalarında köklü bir değişiklik beklemediğine dikkat çekti.

Faiz koridoru uygulanmaya başlayabilir

Piri Reis Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu, da kademeli faiz artırımını yapılacağını ilk etapta 15- 20 arası 18 gibi bir noktaya geleceğini düşündüğünü belirtti. Aslanoğlu, "Nihai nokta 30 üzeri olmalı ama ne kadar gidebilir şu anda öngöremiyorum. 25-30 arası bir noktada durabilir. Faiz koridoru uygulamasını da ciddi bir olasılık olarak düşünüyorum" dedi.

Deniz Yatırım Yatırım Strateji ve Araştırma Bölüm Müdürü Orkun Gödek, politika faizinin swapların olduğu yüzde 20-25 aralığına taşınmasını beklediğini kaydederek "Tek toplantıda mı yoksa 1-2 toplantıya bölerek mi yapacakları konusunda emin değilim. Yeni yönetimin piyasaya ne kadar güçlü bir mesaj vermek isteyeceği ile paralel bir durum" diye konuştu.

TCMB Başkanı Erkan bugün bankacılarla görüşecek

Geçen hafta cuma günü Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile bir araya gelen Türkiye Bankalar Birliği üyesi banka genel müdürleri bugün de Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan ile görüşecek. Bugün saat 14'te TBB'de gerçekleştirilecek olan toplantıda da gündem bankacılık sektöründe uygulanan regülasyonlar olacak. Bakan Şimşek ile yapılan toplantıda da sektör kaynaklarından alınan bilgiye göre regülasyonların kademeli olarak gevşetilmesi ve sonunda kaldırılması gündeme geldi. Regülasyonlar nedeniyle son yıllarda bilanço yönetimi oldukça zorlanılırken net faiz gelirleri ise yüksek seviyelerde negatif seyrediyor. Bakan Şimşek ile toplantının "pozitif" havada geçtiği belirtilirken toplantıda bankacılar

19.06.2023

Merkez Bankası Başkanı ile de bir araya gelmesi planlanmıştı. İşte o toplantı bugün gerçekleştirilecek. Bakan şimşek cuma günü TÜSİAD yetkilileri ile de görüştü.

Faiz artışının yükleri de detaylandırılmalı

TEPAV Direktörü Dr. Burcu Aydın zdoğru beklentisinin politika faizinin yüzde 25 civarına çıkarılması olduğunu kaydederek şunları söyledi: “Politika faiz oranında ilk artışın ve verilen mesajların enfl asyon ve piyasa dinamiklerini karşılayacak bir oranda olması gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan faiz artışının bankacılık, reel sektör ve kamu maliyesi üzerinde oluşturacağı yükler için arka tarafta detaylı sektörel stres testleri yapılmalıdır. Buna göre de PPK toplantısında; enfl asyon, büyüme ve faiz patikası hakkında kısa ve orta vadeli bilgi vermelidir.”

Marbaş Yatırım Genel Müdür Yardımcısı Soner Kuru, kurum olarak bir rakam beklentisi paylaşmadıklarını dile getirerek “nden yüklemeli ya da patika şeklinde 35'e kadar yükselecek bir süreç öngörüyoruz” diye konuştu.

Asgari ücrete ara zam trafiği hızlandı

İşçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu, asgari ücrete yapılacak ara zam oranını belirleme çalışmaları kapsamında ikinci toplantısını yarın yapacak. Güncel ekonomik verilerin görüşüleceği toplantıda, taraflar ara zam rakamına dair pazarlık yapacak.

Doğrudan 7 milyondan fazla çalışanı, dolaylı olarak ise toplumun tamamını ilgilendiren yeni asgari ücret rakamıyla ilgili süreç devam ediyor.

İlk toplantısını 13 Haziran'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ev sahipliğinde gerçekleştiren komisyon, ikinci toplantısını yarın saat 10.00'da yapacak.

Hazine ve Maliye ile Ticaret bakanlıkları ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) temsilcilerinin ekonomik veri ve raporları sunacağı toplantıda, taraflar ara zam rakamına dair pazarlık yürütecek.

Öte yandan, komisyon toplantısının ardından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Ergün Atalay ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Yönetim Kurulu Başkanı Özgür Burak Akkol saat 14.00'te bir araya gelecek.

İşveren "denge", işçi "günün şartları" diyor

Geride kalan süre boyunca işçi ve işveren tarafı, henüz rakam telaffuz etmemekle birlikte kamuoyu önünde görüş ve beklentilerini dile getirdi.

19.06.2023

TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Akkol, daha önce yaptığı açıklamada, görüşmelerin hızlı bir şekilde ve üçlü mutabakatla tamamlanmasını istediklerini belirterek, "İstihdamı aksatmayacak sürdürülebilir ama dengeli, çalışanın da işverenin de beklentisini dikkate alan bir tutarın belirlenmesini istiyoruz." ifadelerini kullanmıştı.

TÜRK-İŞ heyeti adına konuşan Türkiye Haber-İş Sendikası Genel Başkanı Veli Solak ise "Asgari ücretin, günün şartlarına göre, yaşanan ekonomik krize göre, ev kiralarna göre, hayat pahalılığına göre güncellenmesini istiyoruz." değerlendirmesinde bulunmuştu.

Mevcut asgari ücret net 8 bin 506 lira

Asgari ücret, bir işçi için aylık brüt 10 bin 8 lira, vergiler ve kesintiler düştüğünde net 8 bin 506 lira 80 kuruş olarak uygulanıyor.

Asgari ücretin işverene toplam maliyeti, bir işçi için 11 bin 759 lira 40 kuruş. Bunun 10 bin 8 lirasını brüt asgari ücret, 1551 lira 24 kuruşunu sosyal güvenlik primi, 200 lira 16 kuruşunu işveren işsizlik sigorta fonu oluşturuyor.

Moody's Türkiye'nin kredi notunu güncellemedi

Moody's Türkiye ve Gabon'un kredi notuna ilişkin güncelleme yapılmadığını açıkladı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye'nin kredi notuna ilişkin güncelleme yapılmadığını duyurdu.

Moody's'den yapılan açıklamada, takvimde hakkında değerlendirilmedi bulunulması için 16 Haziran tarihi verilen Türkiye ve Gabon için güncelleme yapılmadığı bildirildi.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının yıllık takvimlerinde, ülkelerin kredi notu ve not görünümleri için tarih vermesi, kesin olarak güncelleme yapılacağı anlamına gelmiyor.

Moody's'in takviminde Türkiye için bu yılın ikinci olası değerlendirme tarihi 15 Aralık olarak yer alıyor.

Moody's, halihazırda Türkiye'nin kredi notunu "B3" ve not görünümünü "durağan" olarak değerlendiriyor.

10. Uluslararası Ceviz Sempozyumu 2027'de Türkiye'de yapılacak

Ali Ekber YILDIRIM

19 Haziran 2023 Pazartesi

Uluslararası Ceviz Sempozyumu 2027'de Türkiye'de ilk kez yapılacak. Fransa Grenoble kentinde 12- 16 Haziran'da düzenlenen 9. Uluslararası Ceviz ve Pikan Sempozyumu'nda bir sonraki sempozyum için Güney Afrika ile Türkiye yarıştı. Dört yılda bir yapılan sempozyumun 2027'de Türkiye'de yapılmasına karar verildi. Fransa'nın Grenoble şehrinde ISHS (International Society for Horticultural Science) önderliğinde düzenlenen 9. Uluslararası Ceviz ve Pikan Sempozyumu'na Şili, Amerika Birleşik Devletleri(ABD), Portekiz, İtalya, Gürcistan, Güney Afrika, Macaristan, Yunanistan, Slovenya, İspanya, İsviçre ve Türkiye gibi dünyanın farklı ülkelerinden yaklaşık 300 kişi katıldı.

Fransız ceviz araştırma kuruluşları Senura ve CTIFL tarafından ortaklaşa düzenlenen sempozyuma Fransız Ceviz Kooperatif ve Birlikleri de katılarak çalışmalarını sundu.

Neler konuşuldu?

Ceviz sektöründeki son gelişmelerin ele alındığı Sempozyumda yeni çeşit-anaçlar, bitki materyallerinin üretim teknolojisi, bitki beslemede yeni yaklaşımlar, hastalık ve zararlılarla yeni mücadele metodları, hasat ve kurutma teknolojileri ve ceviz üreticilerinin iklim değişikliğine uyum sağlamaları konularında gelişmeler aktarıldı.

İklim krizinin cevize olumsuz etkileri

Uzmanlar iklim değişikliğinin ceviz üzerindeki etkilerini özetle şu sözlerle dile getirdi: "İklim değişikliğinin etkilerini görmeye başlıyoruz. İlk olarak, birçok ürün gibi üretim yapabilmek için sulanması gereken ceviz ağacının su ihtiyacı ile ilgili olarak artık su tasarrufu yapmamız gerektiğinden kültürel uygulamaları da yeniden çalışıyoruz. Bu nedenle, ağacın gerçek ihtiyaçlarına bağlı kalmak için yeni araçlarla sulama yönetimi üzerinde çalışmalıyız. Ayrıca meyve bahçelerinde, ağaçların dibindeki çim örtüsünü yeniden işleyerek toprağın buharlaşmasını sınırlamak için çalışıyoruz. Özellikle kış ve yaz sıcaklıkları, ağaç üzerinde çiçeklenme düzeyinde güçlü bir etkiye sahip ve bu

19.06.2023

konuda dengesizlikler var. Bu da tozlaşmanın iyi olmadığı anlamına geliyor ve aslında üretimi etkiliyor. İklim değişikliğinin ve özellikle sıcaklıktaki değişikliklerin yeni hastalıkların ve özellikle mantar hastalıklarının ortaya çıkmasına neden olduğundan şüpheleniliyor. Hastalık ve zararlılar son yıllarda çok daha fazla ceviz ağacına zarar vererek üretimde ciddi kayıplara neden oluyor.”

Sempozyumun son gününde Grenoble şehrindeki ceviz üretim alanları ve kooperatifler ziyaret edilerek yerinde bilgi alındı.

Bir sonraki sempozyum için Güney Afrika ve Türkiye aday oldu. Türkiye’den Ekiz Fidancılık adına Okan Gündemir’in yaptığı sunum büyük ilgi gördü ve sonraki sempozyumun Türkiye’de yapılmasına karar verildi.

Türkiye’den kimler katıldı?

Fransa’daki sempozyuma Türkiye’den Tarım ve Orman Bakanlığı Bartın İl Müdürlüğü’nden Ziraat Mühendisi Cengiz Bostancı, Ekiz Fidancılık’tan Okan Gündemir, İzmir Bornova Araştırma Enstitüsü’nden Damla Ertimurtaş ve Nut - Vision’dan Murat Badem katıldı. Türk heyetinden Damla Ertimurtaş ceviz bakteri hastalıkları, Okan Gündemir Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’nden Prof. Dr. Mehmet Sütyemez tarafından geliştirilen “DİRİLİŞ” adlı ceviz çeşidinin sunumunu yaptı. Türkiye, Romanya ve İtalya’da yeni ceviz zararlısı Garella Musculana’yı tespit eden araştırmacı Ziraat Mühendisi Cengiz Bostancı ise bu zararlı hakkında bilgiler verdi. Murat Badem ise, ceviz işleme sistemleri ve otomasyonu sistemlerini anlattı.

'Zehirli kağıt' sorunu bu hafta çözülebilir

Alaattin AKTAŞ

19 Haziran 2023 Pazartesi

Bankalar geçen yıldan beri düşük faizli ve uzun vadeli kağıt almaya adeta mecbur bırakıldı. Merkez Bankası peş peşe öyle düzenlemeler yaptı ki, bankalar toksik ya da zehirli diye tanımlanan bu kağıtları alsa bir türlü, almasa bir türlü... Sonuçta söz konusu kağıtlar alınmak zorunda kalındı.

Ama bir tehlike vardı hep... Ya faiz artarsa ne olacaktı?

Banka 100 lira nominal bedelli bir borçlanma kağıdını yüzde 10 faizle almış ve bu kağıda yaklaşık 91 lira (100/1,1) ödemişse, faiz bir anda örneğin yüzde 25'e yükseldiğinde nominal bedeli 100 lira olan bu kağıdın fiyatı artık 80 liraya (100/1,25) iniyordu.

İşte ters yönde işleyen faiz-fiyat mekanizması yüzünden elinde "düşük faiz-yüksek fiyattan" alınmış devlet iç borçlanma senedi bulunanlar, ister banka ister başkaları olsun, faiz artışı durumunda büyük zarara uğruyordu. Dolayısıyla elinde bu tür kağıt olanların, son dönemde ise ağırlıkla bankaların kabusu, faizin bu kağıtlar bir şekilde tasfiye edilmeden artırılmasıydı.

Faizin aniden yükselmesi ilk kez karşılaşılan bir durum değil elbette. Geçmişte bireysel yatırımcı doğrudan bu tür kağıtlar ya da bu kağıtlardan oluşan fonlar yüzünden büyük zarara uğradı. Ama faiz artışından dolayı batan bankalar da oldu. Ne var ki geçmişte yaşanan bu durum, bankalara zorla bu kağıtların aldirılmasından çok, o bankaların iyi yönetilmemesinden kaynaklanıyordu ve dolayısıyla sorumluluk da bankalara aitti.

Oysa şimdi öyle değil. Bankalar bu kağıtları güle oynaya almadı. Bankalar bu kağıtları almak zorunda bırakıldı.

Tasfiye için çare aranıyor

19.06.2023

Bankaların elindeki zehirli kağıtların toplamının 550-600 milyar lira dolayında olduğu tahmin ediliyor. Bu kağıtlar düşük faizli ve beş ya da on yıl gibi uzun vadeli.

Ekonomi yönetimi değişti, ekonomi politikası değişiyor, daha bir ay önce söylenenin tersi yapılarak faiz artırılabacak. Hem de görüldüğü kadarıyla öyle böyle değil, yüklü bir artış gelecek.

Ama bu faiz artışından önce ya bankaların zehirli kağıt sorununun çözülmesi ya da çözüleceğinin kesinleşmesi gerekiyor.

Yapılan bazı hesaplamalar, faizin artırılması ve örneğin yüzde 25'e çıkarılması halinde bankaların bu kağıtlar yüzünden bir anda 200 milyar lira dolayında bir zarara uğrayacağını ortaya koyuyor. Bu çok büyük bir tutar ve sistemin bunu kaldırmayacağını herkes görüyor.

Dolayısıyla bu sorun çözülecek. İşte bu amaçla salı günü (yarın) Merkez Bankası'nda bir toplantı yapılarak konunun tüm detaylarıyla masaya yatırılması planlandı. Ancak bu toplantı daha sonra PPK toplantısı sonrasına, 23 Haziran Cuma gününe ertelendi.

Edindiğimiz bilgi bankaların elindeki bu kağıtların tümünün tasfiyesi yoluna gidilmesinin pek beklenmediği yönünde. Bu kağıtların bir kısmı için geri alım ihalesi düzenlenmesi bekleniyor. Normalde bu alımı Hazine'nin yapması gerekiyor ancak bu kez Merkez Bankası'nın devrede olacağı görüşü ağır basıyor. Bankalar bu kağıtların bir kısmını Merkez Bankası'na satarak nakde kavuşacak ve faiz artırıldığında zarar yazmaktan geri alım oranı ölçüsünde kurtulacak.

Banka sıradan bir işletme değildir

Her ne kadar bankaların elindeki kağıtlarla ilgili karar PPK sonrasına bırakılmış olsa da kafalarda bir çözüm yöntemi belli ki var. Dolayısıyla Merkez Bankası'nın perşembe günkü toplantısından çıkacak faiz kararında belirleyici en temel etken, bankaların elindeki bu kağıtlar için bulunacak çözüm. Bunu daha önce de yazmıştık. Bankalar bu kağıtlar konusunda rahatlamadan Merkez Bankası değil öyle yüzde 25'ler düzeyinde bir faiz belirlemek, çok daha sınırlı bir artışa bile gidemez.

Bir ya da birkaç bankanın zora girmesi, öyle başka ticari işletmelerin sıkıntıya düşmesine hiç mi hiç benzemez. Banka batırılamaz zaten, fatura sonunda devlet tarafından karşılanır. O yüzden de bir ön almak gerekecek, bankaları zora sokmayacak düzenleme mutlaka ama mutlaka yapılacak.

Beklenti netleşiyor; yüzde 25!

Merkez Bankası'nın perşembe günkü toplantısında faizin ne olabileceğine dönük beklentilerde alt sınır sanki yüzde 20'den geçiyor. Politika faizinin yüzde 20'nin altında olmayacağı beklentisi ağır bakıyor.

Ağırlıklı tahmin ise yüzde 25. Faiz yüzde 8.50'den yüzde 25'e çıkarıldığı takdirde bir seferde tam 16.50 puan artırılmış olacak.

Şimdiye kadar tek seferde bu boyutta bir faiz artışı hiç görülmedi. Ancak çok değil beş yıl önce 2018 yılında üç buçuk aylık bir sürede aşamalı olarak 16 puanlık faiz artışına gidildi. O dönemki faiz artışının temel amacı kur ve enflasyonun daha da artmasını önlemek, kötü gidişi durdurmaktı.

Şimdi durum çok farklı. 2018'de kötü gidişe karşı önlem olarak faiz artırıldı; şimdi ise yanlış yapa yapa bu tabloyu oluşturduk, artık yol bitti ve döviz bulabilmek için faizi artırmak zorunda kalıyoruz. Çünkü döviz sıkıntısı öyle bir boyuta vardı ki yakın gelecekte zorunlu olanlar dışında ithalat yapmamız bile mümkün olmayacak. Ödemeler dengesinin finansmanı tümüyle borçlanmaya dayalı hale geldi. Faiz artırınca tabii ki doğrudan yatırım çekemeyeceğiz ama hiç olmazsa portföy yatırımı için alan açılacak.

Yüzde 40'a kadar gider mi?

Para Politikası Kurulu'nun 22 Haziran Perşembe günkü toplantısında faizi beklendiği gibi yüzde 25'e çıkardığını varsayalım...

Peki faiz uzun süre bu düzeyde kalır mı?

Yaz ayları boyunca perşembe günü belirlenecek faiz sabit bırakılır mı?

İşte bu pek beklemiyor, faiz artışının devam edeceği görüşü ağır basıyor.

Faizin izleyen birkaç ayda daha artırılarak yüzde 40'a kadar çıkarılmasının şaşkırtıcı olmaması gerektiği belirtiliyor.

Bozup onarma maharetimiz var!

Bir göstergiyi bozup daha sonra eski düzeyine yaklaştırmanın, hatta başlangıç noktasının biraz üstüne dahi çekebilmenin başarı olarak pazarlandığına alışık olmalıyız.

Örnek mi, enflasyon. Yüzde 19-20'de seyrediyorken 85'e çıkardıktan sonra 35-40'lara indirmekle övünmüyor muyuz?

Buna faiz de eklenecektir. Sonbahar gibi yüzde 40'a çıkarılacak faiz, seçime doğru aşamalı olarak aşağı çekilir ve bu bir başarı hikayesi olarak pazarlanırsa hiç şaşırılmam.

19.06.2023

İrfan Donat

Kırmızı et üretiminde temel sorunlar ve kırmızı etin geleceği

Kurban Bayramı yaklaşırken et ve süt konusu gündemden düşecek gibi gözüküyor.

Arzda yaşanan sıkıntılar, fiyatlardaki yükseliş ve talepteki düşüş piyasanın dengelerini iyiden iyiye bozmuş durumda.

Umarım yanılırim ama mevcut politikalara bakılırsa yakın vadede pek de düzelecek gibi görünmüyor.

Bunun farkında olan sektör temsilcileri de kendi bakış açılarıyla konuya ilişkin görüşlerini bildiriyor ya da rapor niteliğinde tespitlerde bulunup önerilerini yetkililerle paylaşıyor. Bize de söz konusu çalışmalarını zaman zaman bilgi notu olarak göndererek haberdar ediyorlar.

Kurban Bayramı öncesi iki sektör temsilcisinin paylaştığı notları sizlerle de paylaşmak istiyoruz.

İlki, Fazlı Yalçındağ'a ait...

Önceki dönem Türkiye Kasaplar Federasyonu Başkanlığı görevinde bulunan **Fazlı Yalçındağ**, şu an **Ankara Kasaplar Odası Başkanı** olarak görevini sürdürüyor.

Yalçındağ ve ekibinin geçtiğimiz günlerde "**Kırmızı et üretiminde temel sorunlar**" başlığıyla yayınladıkları raporda Türkiye'nin hayvancılığına ilişkin çarpıcı tespitler var.

Raporun giriş bölümünde, kırmızı et üretiminde geçmişten gelen ve bir türlü çözümlenemeyen önemli yapısal sorunlar bulunduğu kaydedilerek, şu ifadelere yer veriliyor: "Bu temel sorunlar arasında; çiğ süt fiyatlarının dengelenmemesi, süt sığırcılığındaki istikrarsızlık, süt ineklerinin kesime gönderilmesi, besilik materyal sıkıntısı, buzağı ve kuzu kayıpları, hastalıklar ve çeşitli nedenlerle hayvan kaybı,

Türkiye'ye özgü bir etçi sığır ırkının bulunmaması, hayvan ıslahı politikasındaki eksiklikler, aile işletmeciliğinin sürekli kan kaybetmesi, çayır ve meraların kullanılamaz hale gelmesi, kaba yem üretimindeki kısıt, sanayi yeminde aşırı fiyat artışı, besicilikte girdi maliyetlerinin yüksekliği, üretimde yetersizlik, ülkesel boyutta kesim standardı uygulanmaması, karkas için sınıflandırma yapılmaması vb sayılabilir. Kırmızı ette yaşanan problem satış noktasında değil, üretim noktasından kaynaklanmaktadır."

Tarım ve Orman Bakanlığının ülkenin hayvancılık politikasını belirleyip yürütebilmesi veya hayvancılık sektöründe faaliyet gösterenlerin yatırımlarını planlayabilmesi için hayvancılıkla ilgili doğru verilere ihtiyaç olduğu kaydedilen raporda, Türkiye'de kırmızı et üretiminin yüzde 50'ye yakın bölümünü üreten 100'e yakın büyük üreticinin piyasada et fiyatlarının oluşumunda söz sahibi konumda olduğu iddia ediliyor.

Raporda şu ifadeler dikkat çekiyor: "İthalata rağmen kesim fiyatlarında devam eden yükseliş, tüketicilerin sınırlı olan satın alma gücüyle kriz süreci yönetilemez noktaya getirmiştir. Yükselen karkas kesim fiyatlarına paralel olarak artan besilik dana fiyatları sektörü kısır bir döngüye sokmuştur. Ülkemizde Perakendeciler Derneği (PERDER) üyesi 3-5 zincir mağazacılık sistemine satılan ithal etler mağaza sahiplerini zengin etmekten başka hiçbir amaca yaramamıştır."

Ankara Kasaplar Odası'nın raporunda kırmızı et üretiminde temel sorunlar 10 başlık halinde şöyle özetleniyor:

1 - Açıklanan büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı gerçeği

yansıtılmamaktadır: Hayvan üreticileri bazı devlet desteklerinden (TMO'dan yem ham maddesi vb) yararlanmak için hayvan sayısını yüksek gösterebilmektedir. Üreticiler ölen veya kesilen hayvanların düşümlerini tam olarak yapmamaktadır. Tarım ve Orman İl Müdürlükleri başarısız olarak değerlendirilmemek için sayıları yüksek gösterebilmektedir. Besi ahırlarında kapasitenin çok **altında** hayvan mevcuttur. Hayvan pazarları adeta boş durumdadır. Et üretim istatistikleri ithalat yoluyla gelen kesimlik hayvan ve et ithalat verilerini de kapsamaktadır.

2- Besicilik modelinde yapısal sorunlar bulunmaktadır: Kendi ineğinin yavrularını besleyerek et üretecek hale getirilen gerçek üretici neredeyse yok noktasındadır. Bir yandan dana, bir yandan yem alınarak yapılan fason besicilik modeli pahalı üretimi de beraberinde getirmektedir. Küçük ve orta ölçekli besicilik modeli sürekli kan kaybetmektedir.

3- Hayvan beslemede kullanılan girdiler besiciler için çok yüksektir: Sanayi yemi fiyatları çok yüksek. Yem hammaddesinde dışa bağımlılık söz konusu. Kaba yem üretimi besicinin ihtiyacını karşılamamaktadır. Zirai üretimdeki çayır ve yem bitkisi

doğru hasat yapılarak tam olarak değerlendirilmemektedir. İllerde kaba yem **Borsası** bulunmaması eksiklidir.

4- Damızlık hayvanlar kesime gitmektedir: Süt fiyatlarına yapılan baskı, kuraklık ve yüksek yem fiyatları nedeniyle damızlık süt inekleri ve düveler kesilmektedir. 1 Kg süt-1.5 Kg yem paritesi bozulmuştur. Çiğ süt fiyatı üretim maliyetini karşılamamaktadır.

5- Tavsiye çiğ süt fiyatları gecikmeli olarak ve sanayiciler tarafından

belirlenmektedir: Tavsiye çiğ süt fiyatlarının dünyada olduğu gibi Tarım ve Orman Bakanlığınca açıklanmalıdır. Fiyatlar aylık olarak açıklanmalıdır. Hastalıktan ari işletmelerden elde edilen sütler teşvik edilmeli, ari işletmelerin çevresindeki işletmeler de sisteme dahil edilerek bölgeselleşmeye geçilmelidir.

6- Kesimhanelerde ülke genelinde bir örnek bir kesim standardı

uygulanmamaktadır: Bazı kesimhanelerde yağlı kesim, bazı kesimhanelerde yağsız kesim uygulanmaktadır. Kesimhanelerde mevzuatta belirtilen karkas tanımına uygun olarak ülke genelinde bir örnek bir kesim standardı uygulanmalıdır. Kesimhanelerde mevzuat gereği resmi veteriner hekimlerce uygulanan sağlık işareti izlenebilirlik açısından etkin şekilde takip edilmelidir. Toptancı, perakendeci ve kasaplara bir örnek bir kesim standardı uygulanmış karkas verilmesi sağlanmalıdır. Ülke genelinde karkas etin sığır ve koyun olarak damgalanması yerine dana, inek vb ayırım yapılması sağlanmalıdır. Ülkemizde kesimhanelerde karkas et için sınıflandırma yapılması henüz uygulanmamakta olup, gecikmeden uygulanması sağlanmalıdır.

7- Tüketicilerin gelirleri ve alım gücü düşüktür: Temel gıda maddesi satın almada sıkıntılar yaşanmaktadır. Tüketiciler için kapsamlı bir et ve süt alım desteği uygulaması bulunmamaktadır. Düşük gelir düzeyindeki tüketicilere et alım desteği programı değerlendirilmelidir.

8- İthal edilen etlerin hangi kalitede olduğu bilinmemektedir: ESK tarafından perakendeciye seçme imkanı verilmemektedir. Satış yerleri ve tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi için, ithal edilen taze soğutulmuş veya dondurulmuş karkas etlerin hangi kalitede olduğu şeffafça paylaşılmalıdır. Lop et ithalatı yapılmamalıdır. Eğer lop et ithalatı yapılacaksa satış yerleri ve tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi için, Lop et ithalatında etin hangi kısımlarının olduğu şeffafça paylaşılmalı ve izlenebilirlik sağlanmalıdır. İthal etlerin “yerli ve milli et veya ürün” olarak pazarlanmasına müsaade edilmemelidir.

9- Hayvancılık sektörünün bütüncül yaklaşımla ele alınmalı ve

geliştirilmelidir: Ülkemizdeki kırmızı et, beyaz et, süt, yumurta arzı ve tüketimi dikkate alınarak hazırlıklı olunmalı, akılcı, kalıcı ve sürdürülebilir politikalarla hayvansal üretim mutlak surette artırılmalıdır. Küçükbaş hayvan üretimindeki tüketimdeki pay mutlaka artırılmalıdır. Beyin ve vücut gelişimi için en önemli bir gıda

olan kırmızı et üretiminde kendimize yeter düzeyde ve hatta ihracat yapacak konumda olunmalıdır. İlgili mesleki ve sektörel kuruluşlar, ilgili fakültelerin sektörün bütüncül yaklaşımına katılımı sağlanmalıdır.

10- Destekleme ile ilgili mevzuat ve düzenlemeler yılın başında çıkartılmalı ve geleceğe yönelik çok yıllık olarak uygulanmalıdır: Yılın sonunda çıkarılan ve geçmişe yönelik yürürlüğü olan mevzuat ve düzenlemeler uygulamada sıkıntı yaratmaktadır. Destekleme uygulamaları çok yıllık planlanmalı ve sık sık değiştirilmemelidir. Satın alma gücü düşük olan tüketiciler için destekleme modeli geliştirilmelidir. Kasap iş yerlerinin işletim giderleri (Kira ve stopaj, Elektrik, su vb) ile hijyen uygulama maliyetini azaltıcı destekleme modeli geliştirilmelidir. Geleneksel ve yöresel üretim (dövme sucuk, kasap sucuğu vb) için destekleme modeli geliştirilmelidir.

TÜRKİYE'DE KIRMIZI ETİN GELECEĞİ

Gelelim ikinci görüşe...

O da Hasan Kılınç'a ait...

Ankara Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı olan Hasan Kılınç aynı zamanda **ziraat mühendisi**.

Dolayısıyla konuya bütüncül açıdan hakim. Hem hayvancılık yapıyor hem de hayvancılık açısından olmazsa olmaz kabul edilen kendi yemini yetiştiriyor.

Hasan Kılınç'ın "**Türkiye'de Kırmızı Etin Geleceği**" başlığı ile paylaştığı bilgi notunu noktasına virgüline dokunmadan sizinle paylaşıyoruz:

"Tarihte ilk defa bu yıl büyükbaş et fiyatı küçükbaş et fiyatını geçti yani ilk defa dana eti kuzu eti fiyatını aştı. O yüzden de en ucuz olan et ürünü kıyma şu an kuzu etinden daha pahalı duruma geldi. Küçükbaş yetiştiriciliğindeki sorunlar giderilmezse bu düşüş bir süre daha (1-2 yıl) devam eder ve bugünkü dana etinin durumuna dönüşebilir.

Dana etindeki fiyat artışı, son 3-4 yıldır uygulanan süt fiyat politikası ve devletin doğrudan piyasa fiyatlarına müdahalesi sonucunda oluşmuştur. Son yıllarda süt fiyatının belirlenmesindeki yanlış politikalar ülke içindeki damızlık büyükbaşların kesime gitmesini teşvik etmiştir. Bu da belli bir süre et fiyatlarının düşüşüne sebep olmuş ve ardından daha büyük artışlarla kırmızı et arz sıkıntısına sebep olmuştur. Bu sıkıntının da en çok küçük işletmeleri etkilediğini ve Türkiye de süt üretiminin yüzde

80'inin küçük işletme olduğunu düşündüğümüzde gelen bu et ve süt sıkıntısının hiç de sürpriz olmadığını belirtmek isterim.

Geçmiş yıllarda da sürekli bu durumu dile getirdiğimizi, yurt içinde damızlık kesim olduğunu ve piyasada göreceli arz fazlası olduğunu ve bunun da fiyatları düşürdüğünü, ileriki zamanlar için tehlikeli olduğunu söylemiştik.

Şimdi küçükbaşta da aynı sorunla karşıyayız. Şuan küçükbaşta özellikle çoban sorunundan dolayı ve işletme sahiplerinin de yaş ortalamasının yüksek olmasından kaynaklı (yaş ortalaması 60'ın üstünde) hızla damızlık kesimler gerçekleşmektedir.

Bu da küçükbaş etinin göreceli olarak arz fazlasına sebep olmaktadır. Çok değil, 1-2 yıl sonra küçükbaşta da et sıkıntısı yaşayacağız. Piyasadaki et ve süt arzının fazla gözükmesinin bir nedeni de tüketicinin alım gücünün düşük olması, tüketilmesi gereken kırmızı et ve süt miktarının çok altında tüketilmesidir. Yani ortalama kişi başı tüketimin düşük olması da nedenlerden birisidir. (Ülkedeki ekonomik şartlardan dolayı). Örneğin tüketilmesi gereken ortalama kişi başı kırmızı et 25 kg/yıl'dır ama Türkiye'de 14 kg/yıl'dır. Ancak son 2 yılda 7 kg/yıl'a kadar düşmüştür. Diğer bir sorun da istatistiksel verilerin tutulmasındaki sorunlar ve istatistiklerin gerçeği yansıtmamasıdır. Örneğin Türkiye'de şu anda 2022 yılı resmi istatistiğine göre yaklaşık 18 milyon büyükbaş ve 56 milyon küçükbaş bulunmaktadır. Oysa Türkiye'de kişi başı tüketime bakılarak $85 \text{ milyon} \times 14 \text{ kg} = 1.190.000 \text{ ton}$ ete karşılık gelmektedir. Bu değer 0,25 kg kemiği de eklediğimizde 1.488.000 ton karkas et ihtiyacımız ortaya çıkmaktadır. Bunu da ortalama 350 kg karkas bir dana olarak hesapladığımızda 4.250.000 danaya tekabül etmektedir. Bunun yüzde 12,5'inin küçükbaştan karşılandığını düşündüğümüzde 3.72 milyon dana yeterli gelmektedir (Şuan 7 kg/yıl tükettiğimiz düşündüğümüzde bu dana sayısının yarısının bile yeterli olduğunu düşünebiliriz). İstatistiklere göre, şu an bu rakamın iki katından fazla yaklaşık 7-8 milyon dana var olduğuna göre neden fiyatlar bu düzeyde yüksek gerçekleşmektedir. Bu rakamlar üzerinden desteklemeler de yürütüldüğü için desteklemeler hedefine ulaşmamaktadır. Haksız gelire sebep olmaktadır. Küçükbaşta ise 56 milyon varlığımızın her yıl 25 milyonunun et olarak piyasaya sürüldüğünü düşündüğümüzde bunun 8 buçuk milyonunun (kırmızı et tüketiminin %12,50 olduğunu düşündüğümüzde) tüketildiğini geri kalan yaklaşık 16.5 milyonun nerede olduğunu bilmiyoruz. Bunun yaklaşık 920 binini ihraç edildiğini düşünürsek yaklaşık 15.5 milyon küçükbaş hayvan fazla gözükmektedir.

Sonuç olarak, işletmelerin acil ihtiyacı olan bakıcı ve çoban sorunun çözülmesi gerekmektedir. Mutlaka işletme belgesine dayalı olarak yurtdışından bu işletmelere kontrollü bir şekilde bakıcı ve çoban sağlanmalıdır. Türkiye'nin artık kendi iş dinamikleriyle çoban ve bakıcı tedarik etmesi mümkün gözükmemektedir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak çözüm üretilmelidir.

19.06.2023

İstatistiklerin bir an önce düzeltilmesi ve destekleme sisteminin zamanında ve daha sağlıklı istatistik verilerine göre yapılmalıdır. (Veriler yetiştiriciden doğruluğu cezalandırıcı yöntemlerle değil özendirici yöntemlerle toplanmalı)

Destekleme politikaları mutlaka küçük işletmeler göz önünde bulundurularak ve bu işletmelere pozitif ayırım yapılarak uygulanmalıdır. Birlik ve kooperatif yapıları değiştirilmeli yönetimleri daha profesyonel eğitilmiş kişilerce yürütülmelidir. Pasif (tabela) birlikler mutlaka kapatılmalı yetiştirici birden fazla örgütlere yönlendirilmemelidir.

Süt ve et fiyatlarına devlet müdahaleleri tüketicinin alım gücüne göre değil, üretim maliyetlerine göre yapılmalıdır. Aksi takdirde sürekli ithalata dayalı bir politika güdülmek zorunda kalınacaktır.

Önümüzdeki yıllarda dünyadaki iklim değişikliği kuraklık vs. göz önünde bulundurulduğunda kırmızı et üretimimizin iç dinamiklerle üretilmesi gerekliliği daha da önem arz etmektedir. Yoksa sürekli kırmızı et gündemimizde olacaktır.

Bize gelen görüşler bu şekilde.

Katıldığınız ya da katılmadığınız noktalar olabilir ama sonuçta işlerin iyi gitmediği ve düzeltilmesi gereken pek çok nokta olduğu ortada.

Sektörün nabzını tutmak ve gidişatı aktarmak adına bize ulaşan bu tür rapor ve bilgi notlarını zaman zaman paylaşmaya devam edeceğiz.

Gözler 'acı reçete'de yükün dağılımında

Naki BAKIR

19 Haziran 2023 Pazartesi

Piyasalar, yeni ekonomi yönetiminin önümüzdeki dönemde finans alanını rahatlatmak için faiz artırımlarına gideceğini satın almaya başlarken, ekonomi çevrelerinde gözler, kamu mali dengelerini yeniden kurmak için en efektif finansman kaynağı olarak gidilecek yeni vergi ve vergi artırımlarına çevrildi.

Beklenen “acı reçete” kapsamındaki vergi artırımlarında, doğrudan vergilerde bir kerelik salmalar dışında esas olarak, tüketimden alınan ve gelire bakılmaksızın herkes aynı tutarda ödediği için vergi adaletini bozan “dolaylı” vergilerde gidilecek kalıcı artırımlar öne çıkıyor. Vergi tahsilatında ilk beş aydaki gerçekleşme ise terazide dengenin tüketici aleyhine zaten bozuk olduğuna işaret ediyor. Toplanan verginin üçte ikisini her gelir düzeyinden tüketiciler, üçte birini ise Gelir Vergisi mükellefleri, şirketler kesimi ve mülk/varlık sahipleri ödüyor.

Beş aylık gerçekleşme

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, ocak-mayıs döneminde geçen yılın eş dönemine göre yüzde 55,6 artarak 1 trilyon 371,2 milyar lira olan toplam vergi tahsilatınının 849,1 milyarını binlerce üründen alınan KDV, ÖTV gibi tüketimden alınan dolaylı vergiler, 513,5 milyarını ise doğrudan nitelikteki gelir, kurumlar ve mülkiyet vergileri oluşturdu.

Buna göre toplanan verginin üçte ikisini tüketim mal ve hizmetlerinin fiyatı içinde yer alan dolaylı vergiler dolayısıyla tüm tüketiciler, üçte birini ise holdingler dahil gelir ve kar elde edenler ödedi.

Vergi gelirlerinin dağılımı (Ocak-Mayıs; Milyon TL)			
	2022	2023	Değ., %
TOPLAM VERGİ GELİRLERİ	881,2	1.371,2	55,6
DOĞRUDAN VERGİLER	388,5	513,5	32,2
Gelir Vergisi	117,0	213,1	82,2
Kurumlar Vergisi	259,4	280,7	8,2
Mülkiyet Üzerinden Alınan Verg.	12,2	19,8	62,5
DOLAYLI VERGİLER	488,4	849,1	73,8
Dahilde Alınan KDV	65,7	128,7	96,0
ÖTV	126,5	251,3	98,7
-Akaryakıt ve doğalgaz	28,3	32,3	14,1
-Motorlu Taşıt alımları	45,2	125,1	176,7
-Alkollü İçkiler	11,4	19,3	69,0
-Tütün Mamulleri	31,8	51,5	61,9
-Kolalı Gazozlar	1,1	2,6	125,7
-Dayanıklı Tüketim vd.	8,6	20,6	139,5
BSMV	19,7	38,8	97,2
Şans Oyunları Vergisi	3,5	7,4	108,6
Özel İletişim Vergisi	3,2	5,0	56,8
Dijital Hizmet Vergisi	1,8	3,2	80,0
Konaklama Vergisi	-	0,6	-
Dış ticaretten alınan vergiler	226,8	337,9	49,0
- Gümrük Vergileri	25,7	43,4	68,6
- İthalde Alınan KDV	200,1	293,3	46,6
- Diğer Dış Ticaret Gelirleri	0,9	1,1	19,8
Damga Vergisi	15,1	30,3	100,5
Harçlar	26,2	45,9	75,1
BYSDV	4,2	8,5	102,1

Geçen yılın eş dönemine göre dolaylı vergi geliri yüzde 73,8 artarken, doğrudan vergilerdeki artış yüzde 32,2'de kaldı. Özellikle şirketler kesiminin kârları üzerinden ödediği kurumlar vergisinde beş aylık tahsilat 280,7 milyar lira ile geçen yıla göre sadece yüzde 8,2 arttı.

Gelir vergisi mükelleflerinden yapılan tahsilat yüzde 82 artarken, bunun da 193,3 milyar lira ile yüzde 90,7'sini memur maaşı ve özel sektör çalışanlarının ücretleri üzerinden kaynağından yapılan kesintiler oluşturdu.

Verginin ana kaynağı tüketim

Veraset İntikal, Motorlu Taşıtlar ve Değerli Konut gibi mülkiyet ve servet üzerinden alınan vergilerde ise 19,8 milyar liralık bir tahsilat gerçekleşti.

İlk beş ayda her 100 TL tahsilatın 62 lirasını tüketimden alınan dolaylı vergiler oluşturdu. Dahilde üretilen mallardan 128,7 milyar, ithal ürünlerden 293,3 milyar lira Katma Değer Vergisi (KDV) ve akaryakıt, motorlu taşıt, alkollü içki, sigara gibi birçok üründen ayrıca 251,3 milyar liralık Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) tahsil edildi. İthal ürünlerde 43,4 milyar liralık Gümrük Vergisi de nihai tüketiciye yansıdı. Dahilde KDV ve ÖTV tahsilatı geçen yıla göre yaklaşık bir kat, ithalde KDV yüzde 46,6, gümrük vergisi de yüzde 68,6 arttı.

Yine dolaylı vergiler kapsamında Banka ve Sigorta Muameleleri, Şans Oyunları, Özel İletişim, Dijital Hizmet, Konaklama Vergileri ile dış ticaret işlemlerinden alınan diğer vergiler, Damga Vergisi ve çeşitli resmi işlemlerde alınan harçlarda toplam 132,4 milyar lira tahsil edildi

Hangi vergilerde artış bekleniyor?

Ekonomi çevrelerinde; önümüzdeki günlerde dolaylı vergi niteliğindeki Özel İletişim Vergisi, alkollü içkiler ve motorlu taşıtlardan alınan ÖTV oranları, yurt dışından yolcu beraberinde getirilen telefonlardaki harç miktarı ve daha birçok harç kalemi, Damga Vergisi oran ve maktu tutarları ile BSMV oran veya kapsamında artışların gerçekleşeceği konuşuluyor. Doğrudan vergiler kapsamında bir defaya özgü ek Motorlu Taşıtlar ve ek Gayrimenkul Vergisi alınacağı da öne sürülürken, ekonomik denge vergisi, net aktif vergisi ve benzeri vergilerin tek seferlik olarak hayata geçirilmesi olasılığı da dile getiriliyor. Trafik cezalarının daha yoğun uygulanacağı, vergi denetim ve vergi incelemelerinin artırılacağı ifade ediliyor. Kurumlar Vergisi oranının birkaç puan artırılacağı da iddialar arasında yer alıyor.

Neden en çok “dolaylı”dan?

Doğrudan vergilerin mükellefleri bir takvim döneminde elde ettiği gelir ve karlar ile sahip olunan ekonomik varlıkların vergisini dönem sonunda beyan ederek öderken; tüketimden alınan dolaylı vergiler ise mal ya da hizmetin fiyatı içinde yer aldığı için satın alma işlemi ile eş zamanlı ödenmiş oluyor. Kamu açıklarının kapatılması için ihtiyaç duyulan ek gelirleri en kolay ve hızlı elde etmenin yolunu, dolaylı vergilere yüklenmek oluşturuyor. Ancak kurumlar vergisi başta doğrudan vergilerin mükellefleri bilançoda zarar gösterip vergi ödememe ya da amortismanlar yoluyla az kar gösterip düşük vergi ödememeyi yanı sıra teşvikler kapsamında muafiyetler, “vergi barışları” kapsamında terkinler vb. gibi kolaylıklardan yararlanabiliyor. Dolaylı verginin mükellefi olan tüketiciler ise yaşam için zorunlu tüketim maddelerini satın alırken vergiyi kaynağından ve defaten ödüyor. Bu durum pastada dolaylı vergilerin payını yükseltiyor. Gelirine bakılmaksızın herkesin aynı oran veya miktarda ödediği dolaylı vergilerin payındaki büyüme vergi adaletini bozuyor.

Türkiye’de “ortak akıl” mümkün mü?

Ferit Barış PARLAK

19 Haziran 2023 Pazartesi

Ekonomi Koordinasyon Kurulu toplandı...

Ve...

Sorunların çözümü için “ortak akıl” vurgusu yapıldı...

Aklı olumlu veya olumsuz yönde aktive eden: Eğitim ve sağlık... Aklı geliştiren de...
Aklı öncelikle sorun üretmemeye programlayan da...

Üretilen sorunu çözmeye zorlayan da...

Aynı akıl, “güven” için, örneğin adalete de ihtiyaç duymakta... Davranışları olumluya
çevirecek kültürel anlayışa da... Gerçekçi/rasyonalist takım arkadaşlarına da...

Aklın gelişmesi için denemeye, yapmaya, diğer sonuçlarla karşılaştırmaya, pratiğe de
ihtiyacı var... Soru yanıtlamaya da...

Dünkü YKS sınavının ardından, umudumuz gençlere, “Üniversite bitiren ne yapıyor
ki?” gibi soruları sordurtan sistemde “akıl” ve sonrasında “ortak akıl” beklemek,
akılcılık mıdır mesela?

VELHASIL...

Eğitim, kültür, sağlık ve adalet... Dördünün de bakanı/sesi yok Ekonomi
Koordinasyon Kurulu’nda... Üretenlerin, gençlerin sesi de...

2018’de de Messi’si vardı Arjantin’in... Çeyrek finale dahi kalamadı...

2022’de de Messi vardı...

Ama...

19.06.2023

Messi'nin ısrarına rağmen, yaşlı (kimilerine göre koskoca!) Di Maria'yı yedek bekleten bir "adalet anlayışı" da vardı... Gençleri iyi hazırlayan; ailelerini/arkadaşlarını da hazırlığa dahil eden; onlara fırsat eşitliği sağlayan, "oyunu kur"/"şut çek" diye sorumluluk yükleyen, direktöründen psikoloğuna sağlıksızına bir "ortak akıl" da vardı... 2018'de, 19 yaşındaki Fransız Mbappe'nin yaşattıklarından ders çıkarabilen bir "gerçekçilik" vardı...

Abdulkadir Selvi

Ekonomi nereye gidiyor, faiz artırımı olacak mı?

CUMHURBAŞKANI Erdoğan, Azerbaycan gezisi dönüşünde ekonomi yönetimiyle ilgili olarak, “Hazine ve Maliye Bakanımızın şu andaki düşüncesi noktasında, biz tabii kendisine burada atacağı adımları süratle, rahatlıkla Merkez Bankası’yla beraber atmasını kabullendik” demişti.

Erdoğan’ın ekonomi yönetimine verdiği bu güçlü destek, piyasalar açısından bir gösterge oldu. Mehmet Şimşek ile yeni ekonomi yönetiminin arkasında Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın tam desteğinin olduğu anlaşıldı.

YUMUŞAK GEÇİŞ

Ekonominin yüzde 50’si güvendir, denilir. Uluslararası piyasalar da bu mesajı almış olmalı ki yabancı yatırımcılar Türkiye’ye gelerek görüşmeler yapmaya başladılar. Ayrıca ekonomi programı açıklandıktan sonra Mehmet Şimşek yurtdışında yabancı yatırımcılarla bir araya gelecek. Ama bu daha başlangıç. Şimşek göreve başlarken, “zaman ve sabır” telkin etmişti. Haklı. Önünde 5 yıl genel seçim olmadan ülkeyi yönetecek olan bir iktidar var. Tuğla üstüne tuğla konulacak. Yeni ekonomi yönetiminin, yumuşak bir geçişten yana olduğu ifade ediliyor.

RASYONEL ZEMİNE DÖNÜŞ BAŞLADI

Bu süreç başladı zaten. Dolardaki yükseliş piyasa kuralları çerçevesinde seyrediyor. Ekonomide rasyonel zemine dönüş başladı. Önümüzdeki hafta yeni ekonomi yönetiminin test edilecek bir faiz kararı var. Perşembe günü Merkez Bankası Para Politikaları Kurulu toplanacak. Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkal ilk kez Para Politikası Kurulu toplantısına başkanlık edecek. Piyasalarda uçuk kaçık şeyler konuşuluyor. Kimi bir anda faizleri yüzde 8 seviyesinden yüzde 20'lere çıkarıyor, kimi 25'leri konuşuyor. Bu doğru bir yaklaşım değil. Yeni yönetimin inandırıcılığını yok etmek için yapılan bir manipülasyon.

19.06.2023

ARTIŞ BEKLENİYOR

Perşembe günü faiz artırımını bekliyorum. Ayrıca hem bu ay hem de önümüzdeki ay ciddi bir faiz artırımını yapılması gerektiğine inanıyorum. Ama bir anda yüzde 20'leri, yüzde 25'leri öngörmüyorum.

PİYASALARA MESAJ

Mehmet Şimşek'in zaman ve sabır telkin etmesinden ve yumuşak geçişten bunu anlıyorum. Perşembe günü ciddi oranda bir faiz artışı olacak. Böylece ulusal ve uluslararası piyasalara, reel ekonominin gereği neyse o yapılıyor mesajı verilecek. Ama piyasalara bir şok yaşatılmayacak diye düşünüyorum.

İMAMOĞLU: 'KILIÇDAROĞLU İLE YARIŞMAYACAĞIM'

SEÇİM yenilgisinin ardından ilk başkaldıran Ekrem İmamoğlu oldu. İmamoğlu ile Kılıçdaroğlu tam 3 kez görüştüler. Bu hafta dördüncü kez bir araya gelmeleri bekleniyor.

Ekrem İmamoğlu Ankara'yı suyolu yaptı ama Mansur Yavaş'ın Ankara'da olmasına rağmen Kılıçdaroğlu ile bir teması olmadı.

YAVAŞ İLE KILIÇDAROĞLU

Kılıçdaroğlu'nun seçim yenilgisinden herkesi sorumlu tutan açıklamasından sonra Mansur Yavaş, "En negatif aday Kılıçdaroğlu" anketini beğenerek tepkisini ortaya koydu. O ankette "Kılıçdaroğlu'na oy vermem" diyenlerin oranı yüzde 66 çıkarken, "Oy veririm" diyenlerin oranı yüzde 34 çıkıyor. Ama "Mansur Yavaş'a oy vermem" diyenler yüzde 47'e kalırken "Oy veririm" diyenlerin oranı yüzde 53 çıkıyor. Mansur Yavaş böylece "Ben aday gösterilsem seçilirdim" diyor. Yavaş ile Kılıçdaroğlu'nun arasına bir süredir kara kedi girmiş durumda. Görüşmüyorlar.

İSTİKŞAFİ GÖRÜŞMELER

Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu arasındaki görüşmeler ise sonuçsuz kalan, "istikşafi görüşmeler"e dönmüş durumda. Türkiye ile Yunanistan arasında olduğu gibi. 7 Haziran seçimlerinden sonra AK Parti ile CHP arasında yapıldığı gibi.

İMAMOĞLU'NUN STRATEJİSİ

Ekrem İmamoğlu, ilk günden itibaren partide bir değişimin gerektiğini savunuyor. Kılıçdaroğlu'nun çekilmesini istiyor, değişime liderlik yapabileceğini söylüyor. Ahlatlıbel'deki toplantıda bu nedenle aralarında gerginlik yaşandığı söyleniyor.

Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu'nun çekilmesini ve partiyi kendisine teslim etmesini istiyor. Kılıçdaroğlu ise İstanbul seçimlerine girip yeniden kazanmasını, bu arada Belediye Meclisi'nde de çoğunluğu elde etmesini öneriyor.

İSTANBUL SEÇİMLERİ TEHLİKEDE

Ekrem İmamoğlu ise partide değişim olmazsa yerel seçimlerin de tehlikede olduğunu iddia ediyor. Kılıçdaroğlu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayımız sensin, git seçimleri kazan, ondan sonra partideki değişimi konuşalım, diyor.

Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun seçim başarısızlığını bir fırsata dönüştürmek ve seçim yenilgisinden bir zafer çıkarmak peşinde olduğunu düşünüyor.

CHP Genel Merkezi'nde İmamoğlu'nun İstanbul'a odaklanmadığı ve kalıcı bir eser ortaya koyamadığı için seçimleri kaybetme riskinin olduğu düşüncesi hâkim.

PIRILTISINI KAYBETTİ

Ekrem İmamoğlu sadece CHP oylarıyla değil, HDP ve İYİ Parti oyları artı AK Parti'nin yanırları sonucunda seçimi kazanmıştı. Şimdi İYİ Parti ve HDP desteğinin devam edip etmeyeceğı belli değil. Ayrıca İmamoğlu, eski pırılısını kaybetti. Cumhurbaşkanlığı ve CHP Genel Başkanlığı peşinde koşan, İstanbul'a hizmet etmeyen bir belediye başkanı profili çizdi. İstanbul'daki toplantıda CHP'li ilçe belediye başkanları, "İstanbul'a odaklan" diye uyardılar.

İSTANBUL'U KAYBETME KORKUSU

Kılıçdaroğlu ile görüşmesinin perde arkasına bakınca Ekrem İmamoğlu'nu da ciddi bir şekilde İstanbul'u kaybetme korkusunun sardığı anlaşılıyor. Şimdiden faturasını Kılıçdaroğlu'na çıkarmaya çalışıyor. Ahlatlıbel'deki görüşmede, "Partide değişim olmazsa İstanbul'u kaybedebiliriz" demiş. İstanbul'u yöneten sensin, o zaman İstanbul'u kazanacak olan da sensin. Sen İstanbul'a hizmet etme, seçimi kaybet, onun sorumlusu da Kılıçdaroğlu mu olacak?

Kılıçdaroğlu da bunun üzerine bir rapor hazırlamasını istemiş. İnşallah, seçimlerden sonra hazırlatıp Kılıçdaroğlu'nu "Jet Fadıl"a benzettikleri çalışmaya benzemez.

İMAMOĞLU'NUN YUMUŞAK KARNI

Bu arada Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun yumuşak karnını tespit etmiş durumda. İmamoğlu, yeterince cesur değil. Kılıçdaroğlu ile kurultay yarışına girip kongrede onu yenerek genel başkan olma peşinde değil.

Birincisi, bu delege yapısıyla Kılıçdaroğlu'nu yeneceğine güvenmiyor.

19.06.2023

İkincisi ise siyasi hayatı boyunca fırsatlar kendisine hep altın tepsi içinde sunulduğu için, "Kılıçdaroğlu çekilsin, ben kurtarıcı olarak CHP'nin başına geçeyim" düşüncesinde.

BÜLENT KUŞOĞLU'NU İZLE

Kılıçdaroğlu bunun farkında. CHP'de kendisine en yakın isim olan Bülent Kuşoğlu aracılığıyla, Ekrem İmamoğlu'na, "Kurultaya girer, yarışır" mesajını verdi. CHP'de Kılıçdaroğlu'nun ne yapacağını anlamak için Bülent Kuşoğlu'nu takip edin. Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adayı olduğunu ilk o açıklamıştı. 6'lı Masa'dan Kılıçdaroğlu'nun adaylığı çıkmazsa Millet İttifakı'nın dağılacağı tehdidini ilk o yapmıştı. Bülent Kuşoğlu'nun attığı oklar hedefine ulaştı. Şimdi de Ekrem İmamoğlu'na, yüreğın yetiyorsa kurultayda aday ol diye meydan okuyor.

YARIŞA GİRECEK Mİ?

Peki İmamoğlu bunu göze alabilecek mi? Yakın çevresine, "Kılıçdaroğlu ile bir yarışa girmeyeceğim" dediğı ifade ediliyor.

İbrahim Kahveci

Yüksek eğitilmiş köle pazarı

TİM Başkanı asgari ücretin 300-350 dolar arasında olması gerektiğini, daha yukarı bir rakamı kaldıramayacaklarını söylemiş. İşveren sendikası başkanı da 500 dolar için “biz ülkede TL ile çalışıyoruz” anlamında bir şeyler fısıldamış.

Ben tek kelime söyleyeyim mi? Bu ücretler Türkiye için utanç verici ücretlerdir. Böyle bir ücreti dile getirmekten utanmak gerekir.

Ama ne çare ki durumumuz da bu...

Bu ülkede net asgari ücret 8500 lira ama biliyor musunuz bu yılın ilk üç aylık ortalama net ücreti de 12.670 lira...

Evet, mühendisi, doktoru, yazılımcısı, pilotu vs ne ararsanız bütün çalışanların ortalama ücreti 12.670 liracık... Bütün çalışan dediğimiz özel sektör yani.. 16 milyon 853 bin kişi.

Mayıs ayı itibari ile Türk-İş açlık sınırı 10.350 lira ve bu ülkede çalışmanın aylık bedeli 12.670 lira.

Böyle bir ülke olur mu? Böyle bir çalışma düzeni olur mu? Bu ülkede çalışma düzeni ve şartları kölelikten beter hale gelmiş durumda.

Köle olsaydınız size sahibiniz yemek yanında bir de barınacak ev verirdi. Şimdi çağdaş çalışma düzeninde size sadece yemek veriyorlar.

Ve yemek parasını da çok gördüklerini söylüyorlar.

Utanılacak bir durum. Vahim ötesi bir durum. Felaket bir durum....

Ama onlar da haklı... Evet, evet onlar da haklı. Çünkü ÜLKEDE BİLİM BİTMİŞ... ÜLKEDE TEKNOLOJİ BİTMİŞ.

19.06.2023

Dünyanın düz olup olmadığını yeniden tartışan bir ülkede katma değer olur mu? Bilim olmayınca kazanç olur mu?

Her yere imam atayarak ülkenin geleceği noktayı herkes görmüş oldu. Bilim fakültelerine bile ilahiyatçı atayarak bu ülke nasıl kalkınır? Kalkınma olmazsa hangi çalışana nasıl yüksek ücret ödenir ki?

***

Sokakta hurafeler dolu: İşçi bulamıyoruz diyorlar...

Kardeşim siz ya işçi aramıyorsunuz ya da kaçakçısınız. Çünkü SGK verileri ücretlerin ne durumda olduğunu gösteriyor.

Yoksa sizler yüksek ücret vermeden ucuz köle mi arıyorsunuz... Ama sabredin onu da bulacaksınız.

Hatta Türkiye okumuş köleler ülkesi haline geliyor.. az kaldı.

TÜRK-İŞ diyor ki, bu ülkede yoksulluk sınırı 33.750 lira... Sorarım size **yoksul olmanın lüks olduğu bir ülke olur mu?**

Yoksulluğun bile lüks hale geleceğini hiç aklınız alıyor mu?

Bugün ülkemizde 100 m2 bir daire fiyatı 3,5 milyon lira. Asgari ücretli bir kişi hiç yemeden içmeden tam 35 yıl çalışarak bir barınma imkanı elde edebilecek. Ortalama ücretli ise 23 yıl yemeden içmeden ev alabilecek.

Ben size en üst limiti hesap ile anlatayım mı?

Bir aile (Türk-iş 4 kişi diyor) 10,350 lira aylık sınırından 1 kişiyi aylık sınırı 2.587 lira ediyor. Türkiye'de ortalama aile sayısı 2,8 kişi; yani ortalama bir ailenin aylık sınırı 7.250 lira eder.

Ortalama ücretten (12,670) bunu çıkartınca tasarruf imkanını buluruz ve bu tasarruf imkanı en fazla 40 yılda size bir ev aldırılmalıdır. Buna göre hesaba beraber devam edelim:

Ortalama ücret 12.670 - aylık sınırı 7.250 = kalan para 5.425 lira. Aylık 5.425 lira ile kaç yılda ev alabilirsiniz?

Yılda 65 bin lira tasarruf ile normalde 15-20 yılda ev almanız gerekir. Şu anda **Türkiye'de ortalama ücretle ev alma süresi 53 yıla gelmiş durumda.**

Oysa bir toplumun sabır üst sınırı 40 yıldır. Çünkü 40 yıl aslında çalışma süresidir. Bugün **Türkiye** bütün sınırları aşmış ve **imkansız yaşayan bir toplum haline**

gelmiştir. Bunun da tek ama tek ana nedeni BİLİM ve TEKNOLOJİ'de geri kalmamızdır. Bunun nedeni de **eğitim sistemimizin çökmesidir.**

***

Herkesi üniversiteli yaparak eğitimde kaliteyi mi artırdık? "Ara eleman aranan eleman" diyor MÜSİAD ama bu konuda bir adım atılıyor mu?

Teknik eğitimi yerlerde sürünen bir ülke olduk. Her tarafı dini eğitimle kapladık ama değersiz bir ekonomi ortaya çıkarttık. Ağız aç... Millet aç...

Vasatlığa mahkum edilmiş bir toplum haline geldik. Herkes düşük ücrete mahkum edilmiş ve eğitimlilerin ücretinin artmadığı bir ülkeye dönüştük.

Son 3 yılda okumamış bir erkeğin ücreti %125 artarken okumuş bir kadının ücreti sadece %79,5 artıyor.

Daha ne olsun....

Bir ülke içeriden ancak böyle yıkılır.

Net söyleyeyim: Biz cari açığı faizler üzerinden tüketimi kısarak kapatabiliriz: üretim değerini artırarak asla ve asla cari açık kapatılamaz. Çünkü değerimiz artmıyor.

Bu ülkenin ücret artışı için birinci önceliği eğitim sistemini düzeltmekten geçiyor. Aksi halde her seferinde asgari ücret 300-500 dolar olsun diye hesap yapar dururuz.

Bugün Çin bile kişi başına geliri 11,500 doların üzerine çıkarttı. Biz hala 10 bin dolarda sayıkıyoruz. Ve bu 10 bin dolarlık gelirimiz de şişirilmiş gelirdir.

Ucuzluğa oynayan, ucuzluk üzerinden mal satan bir ülkeyiz. Oysa değer oluşturan ve değer üzerinden bir şeyler başaran ülke olmadan ücretlerimiz de artmayacak.

Hele hele SOL önermesi olan kamu istihdamı ve kamu zoruyla ücret artışı hiçbir şekilde başarı getirmeyecektir. O nedenle kalkınma olmadan bu ücretler de artmayacaktır.

Kalkınma için ise rasyonel zemine dönmemiz ve okumuş köle pazarı yerine bilim ve teknolojiye yatırım yapmamız gerekiyor.

Utanma duygusunu yeniden elde edersek sanırım ilk adımı atmış olabiliriz... Utanalım bu ücret düzeyinden... Utanalım okumuş köle pazarımızdan... Hep beraber utanalım.